

Nancy De Mesmaeker: "Wij leven in een paradijs"

Reis naar textiel fabrieken in Indonesië maakt onvergetelijke indruk

CHRIS VAN DROOGENBROECK

Belgische vakbondsmensen brachten in het kader van de Schone Kleren Campagne een beklijvend bezoek aan Indonesië. Ze wilden te weten komen hoe de aankooppraktijken van grote distributeurs in het Westen invloed hebben op de loon- en arbeidsvoorwaarden van arbeiders en arbeiders in de Indonesische textiel fabrieken. Nancy De Mesmaeker maakte de reis mee. Ze is assistent-fliaalleider bij de winkelketen Aldi en vakbondsmilitante van de LBC-NVK. "Wij leven in een paradijs", zegt Nancy na haar reis.

De Belgen reisden in februari naar Indonesië. Ze ontmoetten vakbondsmilitanten en bezochten diverse bedrijven in Jakarta. Op de eerste dag van hun verblijf maakten ze kennis met de verantwoordelijken van de vakbondsfederatie Garteks. Ons Recht voelt Nancy De Mesmaeker aan de tand.

ONS RECHT: *Bij Garteks werd je al meteen een heel stuk wijzer?*

NANCY DE MESMAEKER: "Inderdaad. Wij hadden een gesprek met Raja Martua, Elly Rosita

Sillaban en andere mensen van Garteks. Raja Martua en Elly Rosita Sillaban zijn de voorzitter en de voorzitter van de vakbond. Jonge mensen, maar ze bekleden toch al heel belangrijke functies."

"De textielsector vertegenwoordigt in Indonesië 65 procent van het bruto nationaal product. Alleen al op Java werken 30 miljoen mensen in de sector. Acht op de tien textielwerkers zijn vrouwen. En maar liefst 95 procent moet het stellen met een contract van korte duur. Bedrijven veranderen vaak van eigenaar en van naam. Of ze verhuizen naar een andere plek waardoor werknemers die al kans maken op een contract van onbepaalde duur hun rechten niet kunnen doen gelden."

"Ook in Indonesië zie je dat de crisis haar tol eist. Er komen minder bestellingen binnen en reeds geplaatste orders worden afgezegd. Eén van de redenen waarom het contract van veel werknemers niet verlengd wordt. Op een fatsoenlijke sociale zekerheid hoeven de mensen niet te rekenen. De zogenaamde 'sociale zekerheid' in Indonesië is er alleen voor werknemers met een contract van onbepaalde duur."

Werktijden

ONS RECHT: *Hoe zit het met de werktijden en de lonen?*

NANCY DE MESMAEKER: "Normaal werken ze in Indonesië acht uur per dag en zes dagen per week, dus in een 48-urige werkweek. Vol-

gens de wetgeving mogen werknemers per dag maximaal vier overuren presteren. Wanneer de deadline voor leveringen nadert, worden arbeiders dikwijls verplicht overuren te doen."

"Het wettelijke minimumloon per maand bedraagt ongeveer 1,07 miljoen rupiah, omgerekend 71 euro. Er is ook een sectoraal minimumloon. Dat bedraagt 1,2 miljoen rupiah ofwel 78 euro."

"Voor het eerste overuur per dag wordt een toeslag van 10 procent betaald, voor het tweede 15 procent en vanaf het derde 20 procent. Zo kunnen werknemers hun basisloon wat aanvullen. Maar ze komen niet aan een bedrag van 1,8 miljoen rupiah, wat een alleenstaande toch nodig heeft om in zijn levensonderhoud te voorzien."

"Tijdens onze reis vertelde een arbeidster ons bijvoorbeeld dat ze 600.000 rupiah moest betalen voor een kamer van zo'n tien vierkante meter. Met haar loon kon ze onmogelijk een gezin onderhouden. Zelfs met twee uit werken gaan was geen garantie om rond te komen, zei die vrouw. Haar echtgenoot verkocht eten op straat. Hij verdiende nog minder dan zijn vrouw in de textiel fabriek. In Indonesië zijn er niet zoveel grote winkels. Een groot deel van de handel zit in het informele circuit."

Aldi

ONS RECHT: *Jullie bezochten ook bedrijven?*

NANCY DE MESMAEKER: "We hadden bijvoor-

beeld een ontmoeting met werknemers van PT Elok, een ondergoedfabrikant die 3.000 mensen werk geeft. PT Elok levert ook aan de winkelketen Aldi. Ik had een reclamefolder van Aldi mee, en daarin stond textiel dat de Indonesiërs hadden gemaakt. De mensen waren verward te zien wat Aldi vraagt voor het textiel dat zij tegen schamele loontjes produceren.”

“De werknemers bij PT Elok verdienen een basisloon van 1,1 miljoen rupiah. Daarnaast krijgen ze per dag 3.000 rupiah (20 eurocent) als maaltijdvergoeding. Aanvankelijk bedroeg die maaltijdvergoeding maar 1.600 rupiah, maar na een staking was het bedrijf bereid wat meer te geven. In Indonesië kan je overigens niet gemakkelijk staken. Je moet eerst de toestemming krijgen van de politie.”

“Onze delegatie ging ook langs bij het bedrijf PT Megariamas. Na dat bezoek nam Emilia Yanti, de voorzitter van de vakbond GSBI, ons mee naar een ontmoeting met werkloze arbeidsters. Bij PT Megariamas werden in augustus vorig jaar 447 werknemers, onder wie 434 vrouwen, aan de deur gezet. Dat gebeurde na een staking. Uit de verhalen van de arbeidsters bleek hoe de werkgever vakbondsmensen weert en probeert vakbondswerk onmogelijk te maken. Als bekend raakt dat je lid bent van een vakbond, vind je nergens nog werk.”

Andere kijk

ONS RECHT: *Wat onthou jij vooral van deze reis?*

NANCY DE MESMAEKER: “Er moet in Indonesië nog heel veel gebeuren op het vlak van syndicale vorming. Garteks moet nog een hele weg afleggen. Door mijn reis kijk ik nu anders tegen de dingen aan. Wanneer ik nu in de Aldi ondergoed uitpak, denk ik geregeld aan vijf vrouwen die lid waren van Garteks en die bh's maakten voor Aldi. Het merk Pierre Cardin doet me nu denken aan de ontslagen vrouwen die met hun kinderen aan de deur van een wijklokaaltje stonden.”

“Wij leven in een paradijs als je weet hoe de mensen in Indonesië moeten werken. Hoeveel ze daar maar verdienen. Hoe ze daar omspringen met hygiëne en veiligheid. Er is daar zo weinig wettelijk geregeld. En de weinige regels worden slecht nageleefd.”

“Onze sociale zekerheid in België is een groot goed, zoveel is zeker. Het belang daarvan is onbeschrijflijk groot. Ik ben erg blij dat onze vakbond, de LBC-NVK, nu met een internationaal project start in Indonesië. De strijd van de werknemers daar is een eerlijke strijd, een roep om waardig werk.”

“Als er nu nog mensen komen vertellen dat ‘al die vreemdelingen’ van ons willen profiteren, mogen ze 's gaan kijken in Indonesië, waar ze onze kleren maken. Want het zijn wij die van hun harde werk profiteren.” ■

Een beeldverslag van de reis kan je krijgen bij het Schone Kleren Secretariaat, telefoon 02 / 246 36 81 of campagne@schonekleren.be.

LBC-NVK werkt samen met textielvakbond Garteks

Knokken voor waardig werk in de praktijk

De LBC-NVK loste op 1 juni 2009 het startschot voor een twee jaar durende samenwerking met de Indonesische textielvakbond Garteks. Een project dat de Indonesiërs zal steunen bij de uitbouw van hun vakbondswerk.

Even situeren. Indonesië bestaat uit 17.508 eilanden en ligt in Zuidoost-Azië. Op de 6.000 bewoonde eilanden leven meer dan 237 miljoen mensen. Indonesië is het op drie na dichtst bevolkte land ter wereld. Alleen al in de hoofdstad Jakarta wonen 13 miljoen mensen. In België zijn we met iets meer dan 10 miljoen.

Garteks is de kleding- en textiefederatie van KSBSI. De vakbondskoepel KSBSI werd opgericht in 1992 en is met meer dan 500.000 betalende leden de grootste onafhankelijke vakbond in Indonesië.

Sinds lang is Garteks een actieve partner in de internationale Schone Kleren Campagne. Elly Rosita Sillaban, de voorzitter van Garteks, nam in 2005 deel aan de 'schone klerenvorming', een initiatief van de LBC-NVK en de Schone Kleren Campagne voor militanten uit kledingketens. Door de voortdurende contacten met Elly Rosita groeide het idee om een heus samenwerkingsproject op poten te zetten.

De vakbonden in Indonesië zijn nog jong. Ze moeten nog veel doen om zich beter te structureren. En vooral om mensen te overtuigen lid te worden van de vakbond. Bedrijven sluiten er vaak van de ene dag op de andere hun deuren. Ze verhuizen dan naar andere, goedkopere streken, al dan niet in Indonesië.

Flexibele contracten

De plaatselijke werkgevers zijn ook verzot op zeer flexibele arbeidscontracten. Ze geven haast alleen nog contracten van bepaalde duur. Werknemers zijn zo bang om hun contract niet verlengd te zien dat ze liever geen

lid worden van een vakbond. Het is van cruciaal belang dat een vakbond als Garteks zijn (potentiële) achterban goed informeert en organiseert. Geregeld houdt de bond introductievergaderingen. De middelen zijn beperkt zodat het niet altijd lukt daaraan een vervolg te breien.

Garteks heeft het lastig om een degelijke opleiding te geven aan vakbondsmilitanten en kaderleden van de bond. Een ander probleem is dat alleen de vakbond met het grootste aantal leden in een onderneming kan onderhandelen over een cao. In nog geen vijf procent van alle bedrijven worden cao's afgesloten.

Redenen genoeg om Garteks te helpen. De LBC-NVK wil ertoe bijdragen dat Garteks zijn aanwezigheid kan versterken in de bedrijven in de ruime omgeving van Jakarta. De bond wil een betere vorming organiseren en nieuwe werkingen in bedrijven uit de grond stampen. Garteks wil representatiever worden.

Alle werknemers in Indonesië hebben er baat bij dat vakbonden een tegenmacht kunnen vormen tegen het ultraliberale beleid van het nog jonge Indonesische 'establishment'. De arbeidswetgeving en het sociaal overleg laten er nog veel te wensen over.

Voor ons in het Westen en voor de vakbondswerking in de winkels in België wordt het project een mooi vormingsinstrument. Door de nauwe relatie met Garteks krijgen we uit de eerste hand informatie over de productie van de artikelen die in onze winkels in de rekken liggen. De leden en militanten van de LBC-NVK zullen ervaren hoe de wereld-economie elke dag ingrijpt in ons leven. De mannen en vrouwen uit de textielindustrie in het Zuiden krijgen nu een naam en een gezicht. Hun strijd tegen de verschuiving van productie en nog méér flexibiliteit verschilt niet van de strijd die wij hier voeren tegen filialisering, uitbesteding of franchisering. De LBC-NVK komt op voor waardig werk. In de praktijk. Nu ook samen met Garteks.